

Del av studentbyen på Moholt, detaljregulering

Temarapport: Vurdering av naturmangfold

Studentsamskipnaden i Gjøvik, Ålesund og Trondheim

Rapport nr.	00
Dato:	22.03.2024
Konsulent:	 SELBERG ARKITEKTER AS plan arkitektur landskap

Notat

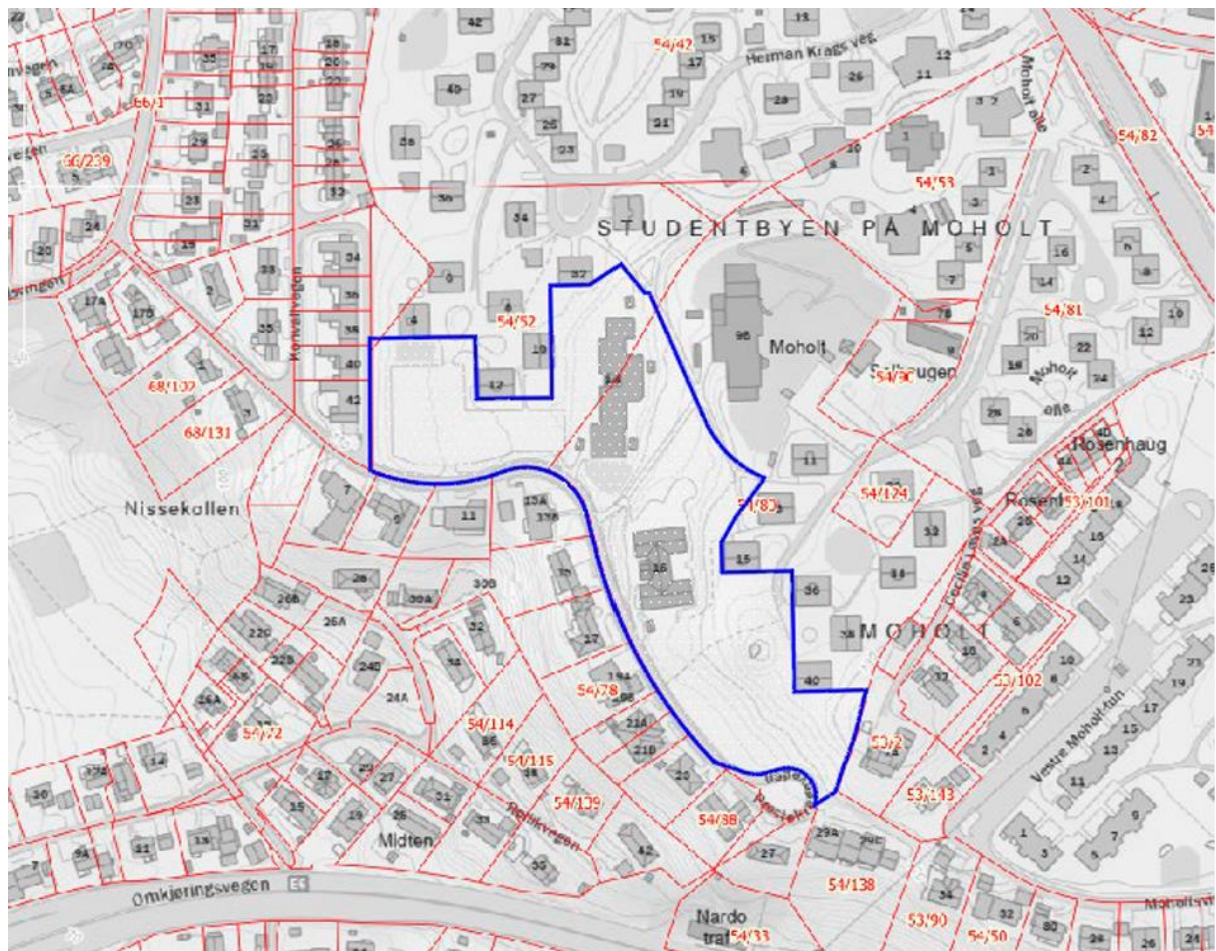
Utarbeidet av: Natur og Samfunn AS v/Jarle Riise

Dato: 19.03.2024

Tittel: Vurdering av fugl på Moholt i forbindelse med detaljregulering av deler av studentbyen

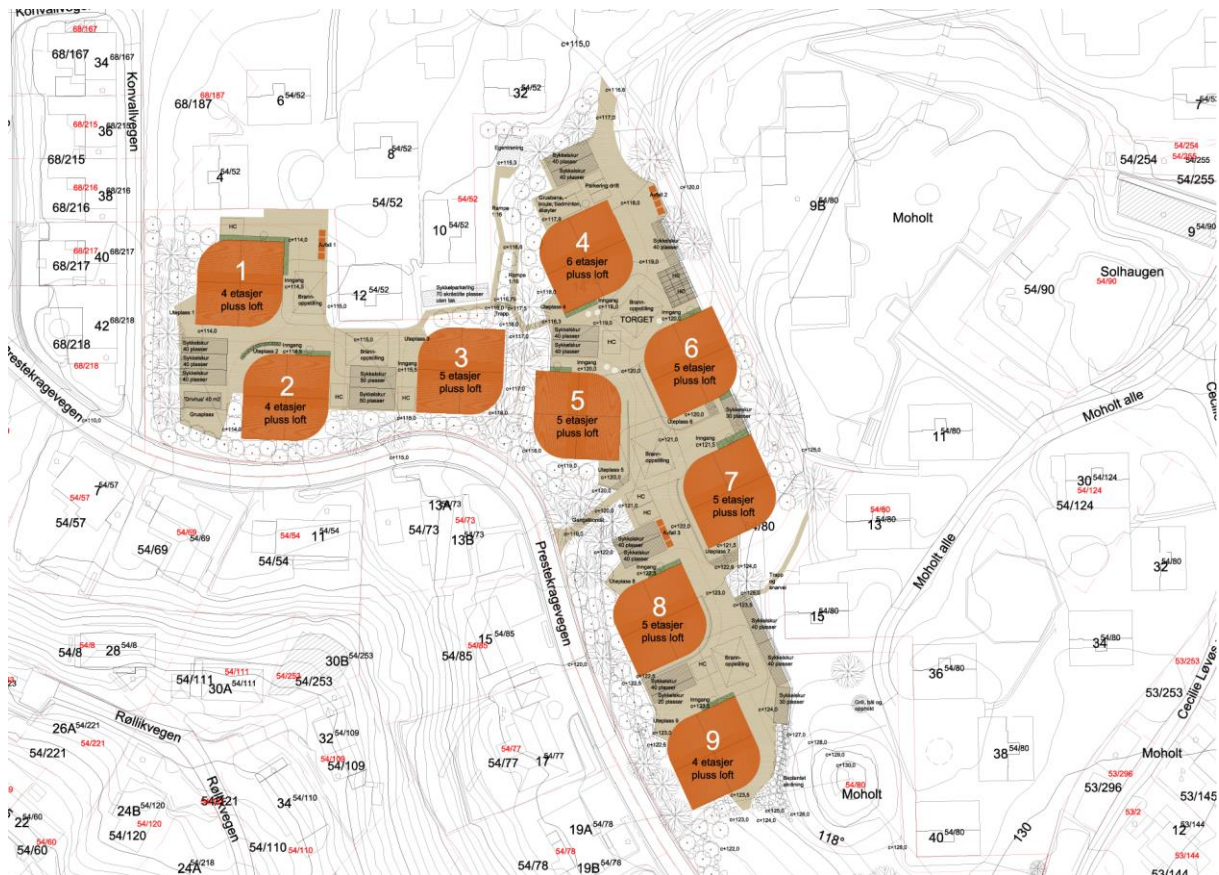
Innledning

Natur og Samfunn AS har på oppdrag for Skanska Norge AS foretatt vurderinger av funksjonsområdene til relevante fuglearter opp mot Naturmangfoldlovens §§ 8-10 i plan og influensområdet. Arbeidet er gjort i forbindelse med detaljregulering av deler av Moholt studentby, hvor det planlegges 9 punkthus (figur 1 og 2).

Figur 1. Planområdet er merket med blått.

Figur 2. Landskapsplan mottatt på epost den 08.03.2024.

Hovedfokus i notatet er på kornkråke (sårbar - VU), men også rødlistearter som stær (nært truet - NT), gråspurv (NT), grønnfink (VU), gråmåke (VU) og båndkorsnebb (VU) (registrert i nærheten av Nissekollen) er omtalt, i tillegg til vurderinger av funksjonsområder for fugl generelt. Det ble gjennomført en feltbefering den 08.03. 2024. Befaringen ble gjort til fots gjennom hele området. En håndholdt kikkert av typen Zeiss Conquest 8x30 B T* ble brukt.

Litt om kornkråke i Trondheim

Kornkråke (*Corvus frugilegus*) er i Norge kategorisert som sårbar (VU). Kornkråka er en sosial fugl som hekker i kolonier, gjerne i tilknytning til jordbrukslandskapet, der korn og meitemark er foretrukket føde, men den klarer seg godt på annen «byføde» også. Kjerneområdet for kornkråke i Trondheim er de østre bydelene der favorittstedene er: Østmarka, Tunga, Jakobsli, Charlottenlund og Festningen.

Reir plasseres oftest i toppen av store trær. Reirbyggingen starter vanligvis i mars og i månedsskiftet april/mai starter eggleggingen i Trondheim. Selve rugingen går over ca. 20 dager før eggene klekkes. De første leveukene er kyllingene avhengige av insekter for å utvikle

seg, før de går over til meitemark, noe som igjen betinger tilgang til ikke- intensivt drevne enger og andre egnede grøntarealer som parker. Matmangel kan føre til høy dødlighet.

Det er estimert mellom 265 og 300 hekkende par i Norge, fordelt på 4 isolerte bestander, hvorav bestandene i Trondheim (30% av totalen) og Rogaland er størst. Bestanden i Trondheim er relativt stasjonær, og i tillegg til stor avstand til andre kolonier gjør dette at kornkråkebestanden i Trondheim og Trøndelag er sårbar for negativ påvirkning, med liten sannsynlighet for genetisk utveksling, evt. rekolonisering. I løpet av de siste 18-20 årene har kornkråkebestanden hatt en nedgang i Trøndelag, med over halvering av bestanden.

Påvirkningsfaktorer

- Hogst av store trær er negativt. Foruten trær som benyttes i hekketida, bør man være oppmerksom på høye trær som i vinterhalvåret benyttes som overnattingsplass av kråke (*Corvus cornix*). Her vil innslag av kornkråke være vanlig. I området Festningen-Domkirkeparken- Stiftsgårdsparken- Kalvskinnnet er slike overnattingsplasser kjent.
- Reduksjon av antallet semi-naturlige enger.
- Indirekte og direkte påvirkninger fra sprøytemidler og andre miljøgifter.
- Fjerning av Tungaskogen i forbindelse med ny E6 i 1986 og systematisk nedspyling av kornkråkereir på Moholt noe senere kan nevnes som eksempler på tidligere negative hendelser.

Potensialet/konsekvens for kornkråke ved Moholt

Det er ikke registrert hekkende kornkråke i planområdet (men en mulig hekking er registrert mindre enn 150 m. nord for planområdet). Og det ble ikke sett kornkråke under feltbefaringen. Det er også godt kjent at Moholt er noe utenfor kjerneområdene hvor kornkråkene i byen vanligvis hekker. Det skal imidlertid trekkes frem at kornkråker benytter seg av plener, kirkegårder, parker og parklignende åpne områder for næringssøk etter meitemark. Moholt studentby har flere, større grøntarealer (figur 3 og 4) som potensielt kan bli benyttet av kornkråke, trærne i området kan også potensielt bli benyttet som overnattingsplass i vinterhalvåret. Generelt sett vil reduksjon av beiteområder/tilgang på meitemark og snegler kunne føre til reduksjon i bestanden. Fjerning av store trær vil også potensielt være negativt for bestanden. Flere viktige økologiske problemstillinger knyttet til det urbane rommet er fortsatt ukjente eller lite belyst. For eksempel vil det være vanskelig å forutsi hvordan økningen i bygningsmassenes høyde vil innvirke på kornkråkas tilstedeværelse.

Figur 3. Plener og parklandskap på Moholt, slike arealer kan være av betydning for markspisende fugler. Foto: Jarle Riise.

Figur 4. Eksempel på variasjon i planområdet. Ulike treslag og størrelser, oppslag av løvtrær/busk nedenfor gjerdet. Meisekasser kan sees midt i bildet. Foto: Jarle Riise.

Øvrige arter

Tabell 1. Oppsummering knyttet til registreringer av andre fugler

Art	Rødlistestatus	Kommentar
Gråspurv	NT	<p>Spurvefugl som lever av planter, frø, insekter og lignende. Deriblant matrester. Reiret legges vanligvis i hule rom (bygninger, trær, osv.).</p> <p>Gråspurven er sterkt knyttet til menneskelig bebyggelse. Tilbakegangen skyldes trolig økologiske mekanismer (konkurranse osv.) og færre egnede hekkeplasser som en følge av tette, moderne hus, driftsbygninger, etc.</p> <p>Planområdet har potensiale for gråspurv. Påvirkningene forventes å være minimale.</p>
Stær	NT	<p>Utbredt hekkefugl i hele Norge, men mindre vanlig i Finnmark. Hekker gjerne nært mennesker, på hustak, i låver, under takstein, etc. Lett å få i fuglekassa. Foretrekker kulturlandskapet vårt og finnes sjelden i tett skog eller på fjellet. Dietten varierer mye med de ulike årstidene, og lever av både animalsk og vegetabilsk føde som meitemark, snegler og ulike insekter i tillegg til frø, bær (hegg-, morell- og rognebær) og frukt.</p> <p>Utpreget trekkfugl, men enkelte overvintrer. Årsaken til tilbakegangen de siste 20 årene (også i Sverige og Finland) er ikke kjent, men moderne bygninger med færre hulrom, mindre egnede overvintringshabitat og tilbakegang av insekter i kulturlandskapet fremheves som mulige årsaker.</p> <p>Planområdet berører potensielle hekkeplasser for stær, spesielt i forbindelse med busker og kratt. Påvirkningen forventes å være moderat til liten.</p>
Gråmåke	VU	<p>Normalt kystbunden kolonihækker på holmer og skjær, men også vanlig innover i landet. Bygger relativt store reder av tang, strå eller mose på flatt underlag. Egglegging fra slutten av april til medio mai. Gråmåken er altetende. Delbestanden fra Stadt til Nordland er vurdert til en nedgang på minst 30% de siste 42 år, men det hersker en del usikkerhet om den faktiske nedgangen. Også i Sverige, Finland og Danmark går bestandene ned. Årsaker som mer lukkede søppelfyllinger, redusert tilgang til fiskeslo og annet avfall fra fiskeindustrien, menneskelige forstyrrelser i hekketiden, og effekter av botulisme nevnes som årsaker til nedgangen i Norge. Planområdet berører trolig ikke potensielle hekkeplasser for gråmåke, og påvirkningen forventes å være liten. Det kan imidlertid ikke</p>

		utelukkes at takene på nye og eksisterende boliger kan bli benyttet av gråmåke og øvrige måkefugl.
Grønnfink	VU	Finkefugl som lever av frø og noe insekt. Foretrekker rede i forbindelse med busker og kratt (hekker) eller større trær. Egglegging i april/mai. De mest funksjonelle habitatene er knyttet til kulturlandskapet (typisk åpent kulturpåvirket landskap med innslag av busker og trær). Den kan imidlertid opptre i de fleste habitat (hovedsakelig i lavlandet), med en økende tendens til å hekke i byer og tettsteder. Mange overvintrer. Arten har de siste årene hatt en markert tilbakegang, trolig som en følge av en parasitt (sykdoms-epidemi). Planområdet har potensiale for grønnfink. Påvirkningen forventes å være liten.
Båndkorsnebb	VU	En østlig og nomadisk art som hekker fåtallig/uregelmessig i Norge og anses som lite relevant i forhold til den planlagte utbyggingen i Moholt studentby. Lerkefrø er hovedføde. Den kan opptre invasjonstypen i Norge med ca. 7 års mellomrom parallelt med lerkas topp frøproduksjon. Det eksisterer et fåtall lerketrær i planområdet. Påvirkningen på båndkorsnebb forventes å være ubetydelig.
Skjære	LC	Skjæras utbredelse er nært knyttet til mennesket, noe feltbefaringen i planområdet bekrefter. Flertallet av trærne, spesielt inne blant eksisterende bebyggelse inneholdt minst ett skjærerede. Skjæra er vanlig over hele landet. Fra 1996- 2019 ble det registrert en nedgang i bestanden, men dette tilskrives naturlige svingninger. Skjæra begynner gjerne å bygge redet sitt i siste halvdel av februar og etter ca. 40 dager er den klar for egglegging (6-7 stk.) i april/mai. Rugetiden er 17-19 dager, og ungene forlater redet etter 22- 27 dager. Etter ca. 80 levedøgn er de helt uavhengige av foreldrene. Skjæra er nærmest altetende, men i ungenes første 2 leveuker er de helt avhengige av insekt.

Avbøtende tiltak

- Det anbefales at større trær (samt ny tilvekst) bevares, da kornkråka gjerne benytter slike til overnatting utenfor hekkesesong.
- Det anbefales å opprettholde mest mulige funksjonelle grøntareal i området (plener med mektig jord egnet for meitemark). Eksempelvis ved å flytte sykkeloppstillingsplassene inn i bygningene. Brannoppstillingsplasser bør også bestå av grøntarealer om mulig. Grønne

tak over oppstillingsplasser for sykler med fugle- og pollinatorvennlige vegetasjon som når helt ned til bakken, i flukt og sammenheng med øvrig grøntareal vil også kunne være positivt.

- Utbygging, fjerning av trær med hekkende fugl er i tråd med §15. (forvaltningsprinsipp) og dyrevelferdslovens § 3. Generelt om behandling av dyr fredet. Utbyggingen bør derfor foregå på sen høsten/tidlig vinter.

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)

«§8: Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.»

Kunnskapsgrunnlaget for fuglelivet i området bygger på artsregistreringer i artsdatabanken, faglitteratur og vurderinger i felt.

§ 9. (føre- var- prinsippet)

«§10: En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.»

Kunnskapsgrunnlaget er etter vårt skjønn tilstrekkelig for å forstå hvordan naturmangfoldet påvirkes ved en evt. beslutningstagning. Det foreligger ikke kunnskap som tilsier at det er risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet eller fuglelivet i planområdet eller nærliggende omgivelser, etter vårt skjønn anser vi at føre- var- prinsippet ikke kommer til anvendelse.

§ 10. (økosystemtilnærming og samlet belastning)

«§10: En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.»

Gjeldende planområde er en del av en «bynatur» karakterisert av utearealer opparbeidet som gressplen som slås ofte i vekstsesongen. I tillegg er området dominert av mindre studentblokker, sykkeloppstillingsplasser, en større parkeringsplass og ulike veisystemer og renevasjonspunkter som utgjør funksjonsområder for urbane arter. Generelt sett er slike grønne lommer under press både lokalt, regionalt og nasjonalt. Da den planlagte utbyggingen vektlegger bevaring av en stor del av eksisterende trær og annen vegetasjon, i tillegg til å etterstrebe gode løsninger for grøntarealene i sin helhet, vurderes den totale økningen på

kornkråkebestanden og andre relevante fuglearter å være av liten betydning. Tiltaket er derimot en del av en bit-for-bit-problematikk, hvor tiltaket isolert sett ikke er av stor betydning, summen av mange utbygginger i lignende grønne lommer vil imidlertid utgjøre en større belastning.

Kilder

Artsdatabanken (2021, 24. november). Norsk rødliste for arter 2021. <http://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisterforarter/2021/>

Gjershaug, J.O., Thingstad, P. G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red.) (1994). Norsk fugleatlas. Hekkefuglenes utbredelse og bestandsstatus i Norge. Norsk ornitologisk forening, Klæbu.

Evans, K. L., Newson, S. E., & Gaston, K. J. (2009). Habitat influences on urban avian assemblages. *Ibis*, 151 (1), 19- 39.

Reppe, C. (2020). Effects of urbanization on nesting sites of rooks (*Corvus frugilegus*). [Masteroppgave, Nord universitet, Steinkjer]. <https://nordopen.nord.no/nord-xmlui/bitstream/handle/11250/2679433/Reppe.pdf?sequence=1>